

La Carta a Los Hebreos

*Jaboqui tsi noqui chanihi quiha Dios jahuë
Baqué yoíno*

¹ Siri tsi quiha noba naborëquëbo qui Dios chanipaoniquë. Toatiyá tsi quiha joni bo, naa jahuë Chani yoacanaibo ja raapaoniquë nohiria bo qui. Toca tsi Dios Chani nohiria bá nica-nicapaoni quiha toatiyá no. Huéstima ca jato qui ja yoani quiha toca ca quiniá no. ² Jama, jaboqui, naa jaroha ca barí tsi quiha jahuë Baqué yoi Diós raaniquë noqui chaniti. Jabi jahuë Baqué yoi Diós bini quiha jatiroha ca ibohuati. Jasca, jahuë Baqué yoí tsi naa mai, naipa, jahuë bo tëquë, tihi cabio Diós nëhohuaniquë. ³ Jahuë Baqué tsi xo toa Dios oquë-oquëria jismahaina ra. Jasca, Dios jabi yoi, jahuë jaria, tihi cabio jaya ca tsi xo naa. Jahuë chaní tsi jatiroha ca otohi quiha. Ja tsi xo toa noba jocha quima noqui bahuënish cato. Noqui bahuëhax tsi quiha jahuë mana ca iti bichi ja caniquë. Jaboqui mana ca Chama-chamaria mënëcayá tsi tsaho xo.

Angel bo oquë xo Dios Baqué

⁴ Jabi ángel bo oquë-oquëria jahuë Baqué accaniquë ra. Tsayacahuë. ¿Angel ba janë oquë ma ni jahuë janë ra? “Dios Baqué” ja quénahacani quiha. Toa janë tsi jahuë ángel bo quénahacapistiayamariani quiha.

⁵ “Noho Baqué yoi xo mia ra:

Jaboqui oquë, chama, tihi cabو mi qui axëquia”
 ¿i huësti ca ángel qui Dios ni pa? Iyamapistiaria-
 jani quiha. Jasca,
 “Noho Baqué xo mia ra;
 Jaboqui mia oquëhuaxëquia”
 ¿i huësti ca ángel qui Dios ni pa? Iyamahi quiha.
⁶Jama, mai qui jahuë baqué yoi raapama tsi,
 “Noho Baqué yoi bësojó tsi mënixëti xo ángel bo
 téquë”
 i Dios ni quiha.

⁷Yonati bo roha ca xo. Jabi ángel bo yoati tsi Dios
 chanini tsi xo naa:
 “Jahuë ángel bo, naa jahuë yonati bo manëmahi
 quiha Dios, yoshini, chihi, tihi cabو jascaria
 iti”
 ii quiha ángel bo yoati na.

⁸Jama, nëca tsi jahuë Baqué chama yoati tsi Dios
 chanini quiha:
 “Naama-naamapaoxëhi quiha mi otohaina, Diós,
 Mëstë tsi jatiroha cabو yonaxëqui mia ra.

⁹Jia ca ati noiqui mia ra.
 Tsohuëcaracá pi yoi ca ano tsi caxa xo mia.
 Ja tsi xo toa mia biquia, naa mi Ipa Dios.
 Ja tsi xo toa mi rabëti bo téquë oquë tsi mia shom-
 ahuaquia ra”
 i jahuë Baqué qui Dios ni quiha.

¹⁰Jasca, “Ibo” jahuë Baqué quënahacani quiha ra,
 naa,
 “Jariapari tsi mai mi nëhohuaniquë, Ibobá”
 i ja qui Dios niquë no.
 Jasca,
 “Naipá ca bari, oxë, huishti bo, tihi cabو mi aniquë
 mi chamá no.

11 Huësti barí tsi yamatapixëhi quiha mi nëhohuanina.

Jama, chítë-chítëpaohai ca mia xo naa.

Raiti jascaria tsi sirinaxëhi quiha toa mi nëhohuanina.

12 Toa naipá ca jahuë bo biquirihaxëqui mia ra, naa colcha biquirihacacahai jascaria.

Jama, mia ri tsi xo jaharisiria.

Rarinayamaqui mia.

Yama tsi xo mi año rëso ra”

nëa tsi jahuë Baquë qui Dios nëcani quiha.

13 Jasca,

“Noho mënëcayá tsi tsahona”

¿i jëni ca ángel qui Dios ni pa?

“Mi qui caxacanaibo bëboxëquia jato mi yonano”

¿i ángel qui Dios ni pa?

Iyamahi quiha.

14 Jabi Dios ángel bo tsi xo toa jahuë yonati bo roha. Jahuë Chani bocani quiha. Jasca, noqui ja raahacani quiha, naa noqui mana ca qui bo-caxëcanaibo mëbiti.

2

Quiniacaxëcahuë Dios xabahamati quinia quima ma casoyamano

1 Jabija tsi xo naa ë yoahaina ra. Ja tsi xo toa no tiisimahacani ca jahuë bo no chahahuaxëti xo iquia, jabija ca quima casoyamaxëna. **2** Siri tsi Maca Sinaí xo tsi Dios Chani ángel bá yoaque tsi jabija ca toa Chani ini ca jismahacani quiha. Toatiyá tsi jato copi yoi bini quiha toa Chani nicamisxëniria cabó ra. **3** Jatsi shinacahuë. Jënhuariahax Dios copi quima no paxana, jahuë

xabahamati Chani yoi ca no chahahuayamaquë no? Jabi jariapari tsi quiha Dios xabahamati Chani Ibo Jesú yoaniquë. Jaquiréquë Jesu Chani nicanish cabá noqui yoaniquë. Yoaxo noqui ja parayamacani quiha. ⁴ Jasca, toatiyá tsi quiha jahuë Chani qui jisti bo Diós manianiquë. Jatsi anomaria ca jisti bo ja acani quiha Dios Chani yoaquí na. Jasca, Espíritu Santo nohiria bo qui Diós aniquë, naa ja qui jia cabo qui.

Joni Jesu manënina

⁵ Naa mai nöhohuaquí tsi quiha ángel bo qui yonati chama Diós ayamaniquë, naa ixéti nori ca mai yonati. ⁶ Toa chama nohiria bo qui ja ani quiha. Toa noqui jismahi quiha Quënëhacanish cabo ra. Nëcahi quiha:

“Jisa Diós. ¿Noqui nohiria yoi bo shinahai pa?
¿Noqui rësohai ca nohiria bo tëquë otocatsai pa?

⁷ Nohiria nöhohuaxo tsi quiha xaba pistia tsi ángel bo nama noqui nohiria bo mi jananiquë. Janaxo tsi quiha nohiria bo qui oquë, chama, tihi cabo mi aniquë ra.

⁸ Axo tsi jatiroha ca yonati chama nohiria bo qui mi ani quiha”

ii quiha Quënëhacanish cabo ra. Nicacahuë. Diós nohiria bo aniquë “jahuë bo tëquë yonati”. Toca tsi ii quiha ra. Jasca, “Ja yonacati xo” ii quiha ra. Jama, tsayacahuë. ¿Jatiroha ca yonahi ni nohiria bo ra jaboqui? Ayamacani quiha. ⁹ Jama, tobi xo Jesu ra. Xaba pistia no tsi ángel nama tsi ja janahacani quiha jaa ri, joni ja manéquë no. Ja tsi xo toa jaboqui chama, oquë, tihi cabo jaya cato ra. Jatiroha ca yonahi quiha nohiria bo bax ja

rësoni iqui na. Diós noqui noini iqui tsi jatiroha ca nohiria Jesu ratiniquë jato bax nati.

10 Jabi huëstima ca baquë yoi bo mana Diós bëcasniquë. Bëcatsi tsi jariapari tsi quiha jahuë Baquë yoi Diós rohahuaniquë nohiria bo Rëquëniniti Ibo-iboria iti. Tocaniquë jatiroha ca Nëöhohuanish ca Ototi Ibo-iboria ra. Jabi tënëmahai cató tsi jahuë Baquë ja rohahuani quiha. Ja tsi xo toa nohiria bo Xabahamati Ibo-iboria manëti mëtsa jahuë Baquë ini quiha. **11** Jabi Jesu tsi xo toa jocha quima noqui nohiria bahuëhai cato. Noqui tsi xo toa mëstëhuahacahax cabos. Jatsi Jesu, noqui nohiria bo, tihi caba Jahëpa yoi tsi xo Dios. Jasca ca Jahëpa jaya xo noa, naa Jesu, noqui nohiria bo tëqué ra. Ja tsi xo toa noqui bërabyamahi quiha Jesu, noqui jahuë noma bo quënatí. **12** Quënëhacanish cabos ó tsi nëcahi quiha noqui yoati na:

“Mi jabi yoi yoati tsi chanixëquia noho noma bo qui, Diós.

Chahahuacanaibo xëréquë xo tsi mia oquëhuaxëquia”

i Dios qui Jesu ni quiha.

13 Jasca, iti huëtsa ó tsi

“Noho noma bo yahax tsi Dios qui chitimixëquia éa ri”

i Jesu ni quiha. Jasca,

“Nëá xo éa ra, é qui Diós ani ca xocobo ya”
i ja ni quiha.

14 ¿Tsayacanai? Dios xocobo yoi bo xo noa ra, naa noqui nohiria bo. Jabi nami, jimi, tihi cabá tsi no acacani iqui tsi noqui jascaria tsi quiha Jesu ri manëniquë joni manëhi na. Jasca, noba

jabi ja biniquë. Toca tsi joni manëhi tsi rësoti mëtsa ja ini quiha. Jabi rësoyamarohapixo tsi quiha ɿjénahuariaxo raca Yoshi ja quëyoquë ani? Toca tsi rësomati ibo-iboria chama quëyoti mëtsa Jesu ini quiha. ¹⁵ Rësoko tsi quiha nohiria bo ja paquëmaniquë, rësohai ca qui ja raquëyamacano iquish na. ¹⁶ Tsayacahuë. Noqui chitimicanaibo, naa Abraham yamaba chahitaxocobo yoi bo mëbihi Jesu joniquë, ángel bo mëbiti ja nomari. ¹⁷ Ja tsi xo toa joni Jesu manëni quiha jahuë noma bo jaharisi ixëna. Japi joni manëyamarohahax ɿjénahuariahax nohiria bo noihaí ca mëbicatsai ca Arati Ibo-iboria ja manëni? Jaboqui jia tsi Dios yonoco ahi quiha. Tocaniquë Jesu, ja rësohai cató tsi nohiria ba jocha copihacaxëno iquish na. ¹⁸ Ja tënë-tënëni quiha. Jasca, jochati ja tanamahacani quiha. Jama, ja jochayamaniquë. Ja tsi xo toa noqui nohiria mëbiti mëtsa xo ra, no jochayamano, noqui jascaria ja tanamahacani iqui na.

3

Moisés oquë xo Jesu

¹ Jisa ëbë chahahuahai ca xatë bá, naa mato Dios quënahacanish cabá. Jesu shinaparicana ra. Ja tsi xo toa Diós noqui raani cato, naa noba Arati Ibo-iboria iti. ² Jia tsi quiha ja qui Diós ani ca yonoco ja aniquë, siri tsi Moisés Dios yonoco ani jascaria. Toatiyá tsi jia tsi Dios arati jabi Moisés otoni quiha nohiria bo xërëquë xo na. ³ Jabi Dios arati jabi obëso ca roha Moisés ini quiha. Ja tsi xo toa Moisés oquë-oquëria xo Jesu, Dios arati jabi chitahëhuati Ibo-iboria ja nori quëshpi na. ⁴ Jabi

chitahëhuati ibo jaya xo jatiroha ca arati quinia. Jama, jatiroha ca nëhohuanish ca tsi xo Dios, naa noba Jesu. ⁵ Siri tsi quinia jia cató tsi quiha jahuë nohiria bo Moisés yamabá otoniquë. Toatiyá tsi quiha rëquë ixëti nori ca jahuë bo nohiria bo qui ja chaniniquë. Chanipama tsi Dios yonati roha Moisés ini quiha. ⁶ Jama, Moisés oquë xo Cristo, Dios Baqué yoi ja nori iqui na. Yonati ma xo ra, nohiria bo Obësoti Ibo-iboria ja nori. Noqui, naa Dios xocobo ó bësoriahí quiha. Jabi noqui otoxëhi quiha jahuë rëso qui, noba Ibo qui no chitimiquë no. Jatsi jaha no pasohai ca quima no casoyamano ra.

Jahuë nohiria bo joimacatsi quiha Dios

⁷ Oquë-oquëria ca Jesu nori iqui tsi ja qui no nicaxëti xo ii quiha Espíritu Santo Quënëhacanish caba ó no:

“Jaboqui jahuë joi pi nicahi tsi

⁸ ja quima casoyamacana naa Dios quima mato naborëquëbo casoni jascaria.

Toatiyá tsi nicamixxëniria ja icani quiha, xabacha xo tsi ëa ja yosanamacaniquë no.

⁹ ‘Toa xo tsi ëa yosanamaquí tsi quiha ëa ja chahahuacasyamacaniquë rë’ ii quiha Dios.

Ja tocacaniquë rë, cuarenta ca año no tsi jato ë mëbihai ca ja jiscaquë ri.

¹⁰ Ja tsi xo toa toa nohiria bo qui ë caxaniquë.

Caxahax,

‘E quima casoroha-casorohacani quiha pë.

Noho yoba bo banahuacasyamaca xo’ i ë niquë.

¹¹ Caxahi tsi,

‘Jato bax ë shomahuani ca joiti iti qui jicopistiyamariaxëhi quiha naa nohiria bo ra’ i ë niqué”

nëa tsi Espíritu Santo nëcani quiha Quënëhacanish cabo ó no. ¹² Japi quiniacaxëcahuë, ëbë xatë bá, yoixëni ca chahahuatimaxëni ca shina ma jayamano. Bëso-bësöhái ca Dios quima mato casomaxëhi quiha toca ca ma shinahai ca tonia. ¹³ Jama, tobi xo xabaca ra, Dios joiti iti qui jicoti iquia. Japi jatiroha ca barí tsi quiha, naa jaboqui mëbinacana, jochá mato parayamano iquish na. Paramisxëniria xo jocha ra. Dios quima noqui casomacatsi quiha. ¹⁴ Jabi Cristo yahax tsi Dios jahuë bo xatëanaxëqui noa, jia tsi jahuë rëso qui ja qui chitimipihi na, naa bëbo no chitimini jascaria. ¹⁵ Jaboqui tsi xo toa Dios joiti iti qui jicoti xabaca iquia. Toca tsi noqui yobahi quiha Quënëhacanish cabo.

“Jaboqui jahuë joi nicahi tsi,
Ja quima casoyamacana naa Dios quima mato
naborëquébo casoni jascaria”

ii quiha. ¹⁶ Jatsi mato nicacasquia. ¿Tsohuë Dios joi nicaní? ¿Tsohuë ja quima casoni? Jabi tocáni quiha toa Egipto mai quima ax Moisés yamabá mëpini ca nohiria bo iquia. ¹⁷ Jasca, ¿tsohuë qui cuarenta año no tsi Dios caxa ini? Toa xabachá ca jochahuaxëniria ca jodio ca nohiria bo iquia. Jabi toá tsi jato xao bo jisbëriahacani quiha. ¹⁸ Jatsi, ¿tsohuë qui Dios chanini, “E shomahuani ca joiti iti qui jicopistiyamariaxëhi quiha naa nohiria bo ra” i ja niqué no? Ja quima casonish ca jodiobo yoati tsi chanihi ja iniqué ra. ¹⁹ Jatsi tsayacana. Toa joiti iti qui jicotimaxëni toa nicamisxëniria ca

nohiria bo iniquë, Dios qui ja chitimiyamacani iqui na.

4

¹ Jabi noqui parayamaqui Dios ra. “Mato bax joiti iti ë shomahuaquë” i jodio ca nohiria bo qui Dios quë tsi quiha noqui ri toa chani acacaniquë jaa ri. Niahacayamani quiha toa chani ra. Toa joiti iti qui noqui ri jicomacatsi quiha Dios iquia. Japi quiniacaxëcahuë, jicoti ma caniayamano. ² Dios Chani no nicaniquë ra, toa jodiobá nican jascaaria. Jama, jato qui mahitsa toa Chani ini quiha rë. Mëbihacayamani quiha toa Chani nicanish ca nohiria bo rë, Diós yoani ca ja chahahuacasyamacani iqui na. ³ Jama, noqui chahahuacanaibo tsi xo toa Dios joiti iti qui jicohaina. Toa chahahuayamacanai ca jodiobo ratiqui noa ra, naa noqui chahahuacanaibo. Jabi toca tsi chanihi quiha Dios:

“Jato iqui tsi ë caxaniquë.

Caxahi tsi,

‘Noho joiti iti qui jicopistiayamaria-caxëcani quiha naa nohiria ra, ë bëta joixëna’ i ë ni quiha” iquiina. Jabi jatiroha ca nëhohuacaquë tsi quiha jatiniquë Dios yonoco ra. Nëhohuahax ja joini quiha. ⁴ Joixo tsi jaboqui noqui manahi quiha jahuë joiti iti qui no jicono. Tsayacana.

“Séptimo barí tsi Dios joiniquë, jahuë yonoco jati-huahax na” ii quiha. ⁵ Joixo tsi quiha mahitsa ca toa jodio nohiria bo ja mana-mananiquë. Dios joiti iti qui ja jicopistiayamariacaniquë rë,
“Jicopistiayamariacaxëcani quiha”

i Dios ni quëshpi na. ⁶ ¿Tsayacanai? Dios joiti iti qui jicoyamaniquë toa jariapari ca Dios Chani nicacanish cabo rë. Nicamisxëniria ja icani quiha. Jama, nohiria bo jari joimacatsi quiha Dios. Ja tsi xo toa jato ratihax toa iti qui jicoxëhi quiha nohiria huëtsa bo. ⁷ Jatsi jicoti toa nicamisxëniria cabo caniaquë tsi quiha xaba huëtsa Diós jananiquë nohiria huëtsa bo bax na, ja jicocano iquish na. “Jaboqui” toa xaba quënahacani quiha. Naama tsi quiha, naa Josué quirëquë David yamabá tsi toa xaba Diós janatëquëni quiha,

“Jaboqui éa nicacana.

E quima casoyamacana”

i ja niquë no. Toca tsi ii quiha Quënëhacanish cabo ó no. ⁸ Jabi toa judio nohiria bo pi Josué yamabá joimarohano tsi quiha jaquirëquë ca jicoti xaba huëtsa yoati tsi chaniyamaquë Dios aniquë iquia. ⁹ Jabi tobi xo toa Dios joiti iti huëtsa jahuë nohiria bo bax na ra, naa séptimo barí tsi Dios joini jasca cato. ¹⁰ Jabi rani-ranicaxëcani quiha Dios nohiria, jahuë iti qui jicohax na. Jicohax tsi jato yonoco quima joicaxëcani quiha, Dios joini jascaria. ¹¹ Jatsi no bamayamano ra, toa joiti iti qui cahëti. Jabi Dios joiti iti qui cahëti toa judio nohiria bá narisniquë rë. Jatsi quiniacaxëcahuë ma tocayamano mato ri ra.

¹² Jabi bëso xo Dios Chani ra. Chama jaya quiha. Bëquëx-bëquëx ca quënoxëni ca saipi oquëria ca tsi xo toa jahuë quëno ra. Noba shina qui nacoria tsi xo ra. Jatiroha ca jonë ca no shinahai ca bërohuahi quiha. Jasca, jatiroha ca ó no quëéhai ca tanamahi quiha. ¹³ Jabi Dios qui bëroria tsi xo toa nëhohuahacanish cabo tëquë. Yama tsi xo toa ja

qui jonë cato ra. Jatiroha ca nais-hi quiha. Jasca, huësti barí tsi jatiroha ca no aca ca ja qui yoaxëqui noa ra.

Oquë ca arati ibo-iboria xo Jesu

¹⁴ Jabi tobi xo noba arati ibo-iboria, naa mana nai qui canish cato. Noba Jesu, naa Dios Baqué yoi tsi xo naa ra. Jatsi no chitimihai ca no achariano ra. No casoyamano. ¹⁵ Jabi oquë-oquëria ca tsi xo naa noba arati ibo ra. Noba chamayama ca jabi cahëriahi quiha. Jasca, jatiroha ca quiniá tsi ja tanamahacaniquë, noqui jascaria. Jama, ja jochayamaniquë ja tanamahacaniquë no. ¹⁶ Jatsi raquëhxma tsi noba Dios trono qui no cano. Ja qui no cano tsi noqui noixëhi quiha ra. “Jaboqui” tsi noqui mëbixëhi quiha, noitiria no iquë no.

5

¹ Jabi joni yoi roha, naa noqui jascaria tsi xo toa jodioba arati ibo. Nohiria bo xërëquë quima quënahacahi quiha toa, Dios bax yonocoti. Quënahacahax tsi ja qui acacahi quiha jahuë nohiria bo mëbiti yonoco, naa Dios ya nohiria bo rabënamati. Jatsi quiha jahuë nohiria ba jocha quëshpi bo tsi tëpas-hacanish ca yohina bo, ofrenda bo, tihi cabo Dios qui aqui quiha nohiria bo bax na. ² Jahuë nohiria ba jabi bo cahëyoiquí tsi jia tsi jahuë nohiria bo, naa Dios yoba cahëyamacanaibo, jochacanaibo, tihi cabo mëbihí quiha. Jabi jocha-catsai ca jabi jayaquí tsi jato mëbiyoiti mëtsa xo ra. ³ Ja tsi xo toa jahuë jocha yoi quëshpi bo tsi Dios qui ofrenda aaparihi quiha ra, naa jahuë nohiria bo bax ofrenda anox pari.

⁴ Jasca, toa arati ibo bo qui toa yonoco Diós aniquë. Jamë bax toa yonoco biyamacani quiha jaha quéequí na. Quénahacaxëti xo arati ibo bo tëquë, naa arati ibo Aarón yamabo quénahacani jascaria. ⁵ ¿Tsayacanai? Toa arati ibo ba yonoco Cristó biyamaniquë jamë bax na. Toa oquë ca yonoco ja qui Diós aniquë ra. Acax ja qui ja chaniniquë:

—Noho Baquë xo mia ra.

Jaboqui mia oquëhuaxëquia —iquina.

⁶ Jasca,

—Mia biquia ra.

I-ipaohai ca arati ibo-iboria ixëqui mia, naa Melquisedec yamabo ini jascaria

—i Jesu qui ja ni quiha. ⁷ Jabi no bëta bësopama tsí quiha Dios qui Jesu bëhox-bëhoxniquë ra. Ja rësohai ca quima xabahamati mëtsaria ca ja bëna-bënariani quiha joi pistiamá no. Ja ara-arani quiha bëho ya. Jatsi ja bëhoxhai ca Diós nicaniquë ra, jahuë Jahëpa yoba banahuacatsai ca ja ini iqui na. ⁸ Dios Baquë yoi iqui ri tsí quiha jahuë Jahëpa yoba nicati Jesu jabiniquë ra ja tënë-tënëhai cató no. ⁹ Nicati jabiyoihax tsí nohiria bo Xabahamati Ibo-iboria ja manëniquë ra. Jaboqui jahuë Chani nicacanaibo tëquë bësopaomati mëtsa xo ra, xabahamaxo na. ¹⁰ ¿Tsayacanai? Diós jahuë Baquë biniquë Arati Ibo-iboria iti, naa Melquisedec yamabo ini jascaria.

Dios quima casocanaina

¹¹ Jari huéstima tsí xo toa ë yoacatsaina rë, noba arati ibo-iboria yoati na. Bëronoma tsí xo toa mato ë cahëmahaina iquia, mëriyama ma jabihi iqui na. ¿Jabicasyamacanai sa? ¹² Jaboqui Dios Chani cahëxëni cabo ma iti iqué ra, jari xocobo ma

nori. Jishopë. Jari ma tiisimahacaxëti xo iquia. Dios Chani ca béroria ca jahuë bo ma tiisimahacatéquëxëti xo rë. Jari béroria ca tiisi, naa xoma jasca ca mato qui acacaxëti xo rë, **tiisi-tiisiria** ca xëanoma ma nori iqui na. ¹³Jabi jari xocobo tsi xo toa chocho acai cato ra. Jia ca ati jari cahëyamahi quiha. ¹⁴Jama, piti coshi, naa tiisi-tiisiria ca bicascani quiha shinacoshi cabo. Jia ca, yoi ca, tihi cabo cahëti ja jabicani quiha.

6

¹ Jatsi rëqué canomani shinacoshi bá. Toa bërobéroria ca Cristo yoba no jisbériano ra. Huéstima tsi quiha toa jariapari ca béroria ca yoba ma tiisimahacani quiha. Rëqué capama tsi toa mahitsa ca xabahamatimaxëni ca jabi bo quima no casono. Cristo qui chitimihax rëqué no cati xo ra. ²Jishopë. Jari tobi toa ashimahacati yoba, chahahuacanaibo ó tsi mëqué janati yoba, rësonish cabو bësotëquëxëhai ca chani, Diós nohiria bo copixëhai ca chani. Tihi cabو ma jisbériati xo iquia ra, siri tsi toa jahuë bo ma tiisimahacani iqui na. ³Jisbëria tsi ¿Dios tiisi-tiisiria ca bichi canomani? Toa axéqui noa tia, Dios qui jiapino.

⁴ Nicacahuë. Tobi xo toa Cristo quima casonish cabو rë, naa Dios Huëa ó tsi i-ipaonish cabو. Huëa iqui tsi quiha mana ca jahuë bo ja tanacaniquë iquia. Jasca, Espíritu Santo ja bicaniquë jato ri. ⁵Jato qui jia i-ipaoni quiha Dios Chani ra. Jasca, tséquëxëhai ca xabaca chama ja cahëcaniquë. ⁶Tihi ca tsi cahëqui ri tsi quiha jari Cristo quima ja casocaniquë rë. Tocapijacano tsi ¿jënahuariaxo raca jahari Dios qui toca cabو no bëna? Ja casocanai

cató tsi cruzó tsi Dios Baquë tooxayoicani quiha rë. Jasca, jaboqui nohiria bësojo xo tsi Dios Baquë shirahuacani quiha rë. ⁷ Quiniacaxëcahuë. Dios nohiria yoi bo tsi xo toa banahaca ca huai jascaria, naa oi bichii cato. Jabi Ibo bax banahaca ca bëro saino tsi jiaria xo ra. Diós shomahuaha ca xo. ⁸ Jama, naa Dios quima casonish ca nohiria tsi xo toa masa saihuahai ca huai jascaria. Yoiria tsi xo ja saihuacanaina. Yoshihuahacati basima ca xo. Mëshahacaxëti xo toca ca huai ra.

Chahahuacanaiba jabi yoi

⁹ Nëca tsi mato yobapama tsi oquë ca jahuë bo ma ati xo iquia, ëbë xatë bá. Dios quima casocanaibo jascama xo mato ra. Ma chahahuaque rohari tsi jia ca jahuë bo ma saihuahai ca jisquia ra. ¹⁰ Jasca, mëstë xo Dios. Ja bax ma ani ca shina-bënoyamaxëhi quiha. Jabi anomaria ini quiha toa chahahuacanaibo ma mëbihaina, jato ma noihaina. Noixo tsi jari Dios chahahuacanaibo mëbiqui mato ra. Tihi ca ma acai ca cahëhi quiha Dios iquia. ¹¹ Jatsi ma acai ca jënëyamacana. Jaha ë quëëhai ca tsi xo toa ma rëtsahaina jahuë rëso qui. Tocapiquí tsi jaha ma pasohai ca copi bixëqui mato ri tia. ¹² Jasca, ma chiquishyamano. Dios bax yonocopama tsi yosanatimaxëni ca chahahuayoicanaibo jascariacana. Toca pi bësoquí tsi Diós mato qui acatsai ca jahuë bo bixëqui mato ra. Parayamahi quiha Dios.

¹³ Abraham yamabo no tsayaparino. Ja qui chanipama tsi quiha parayamaniquë Dios ra. “Mia shomahuaxëquia” i ja qui ja ni quiha. Shomahupama tsi “Mia parayamaquia iquia ëmë no” i ja

qui Dios niquë. “Iquia émë no” i Dios ni quiha ra. Tocajaquë tsi yama ini quiha toa oquë ca jurarati cato, naa ja bax chaniti cato. ¹⁴ “Iquia émë no” ipama tsi “Mia shomahuaxëquia. Chahitaxocobo jayaxëqui mia ra” i Abraham yamabo qui Dios niquë. Toca tsi Abraham yamabo qui Diós juraraniquë. ¹⁵ Jatsi yosanaxoma tsi quiha jahuë baquë coti xaba Abrahám mana-mananiquë. Jarohapa tsi jahuë baquë coni quiha, ja qui Diós yoani jascaria. ¹⁶ Jabi toca tsi chanihi quiha nohiria bo ri jabija ca yoacatsi na. Ja parayamacanai ca jismacaspipi tsi oquë ca janë tsi chanicaní quiha. Jatsi toa chani chahahuacani quiha nohiria. Nohiria ba jabi tsi xo toa. Tocapijacano tsijato bëta joi mërayamaxëhi quiha nohiria huëtsa bo, ranixo na. ¹⁷ Jabi tocaniquë Dios ri, ja parayamahai ca Abraham chahitaxocobo jismaxëna. Rarinatimaxëni ca Dios ja ini ca ja jismacasni quiha. ¹⁸ Ja tsi xo toa dos ca chani ja ani quiha rarinatimaxëniria ca quiayamahai ca Dios ja ini ca jismaxëna. Jariapari tsi quiha “Mia shomahuaxëquia” i Dios ni quiha. Jaquirëquë “Parayamaquia iquia émë no” i ja ni quiha. ¿Tsayacanai? ¿Jénahuariaxo raca Diós noqui quiana ra? ¿Dos ca chani noqui ja ayamayamaní? Ja tsi xo toa Dios qui rani-raniqui noa, naa noqui Dios qui jabanish cabo. Quiayamaqui Dios iqui noa. Noqui xabahamaxëhi quiha ra, noqui ja yoani jascaria. Toa ó pasohi tsi shina-huëjénayamaqui noa. ¹⁹ Jénima ca jénë ca barco, naa mai achahai ca ancla jaya ca barco jascaria xo noa. Dios qui, naa jahuë iti-itiria qui noqui mëpihi quiha no chahahuahaina. ²⁰ Jabi noqui rëquë toa iti-itiria qui noba Jesu jiconiquë no bax

na. Jicohax Arati Ibo-iboria ja manëniquë, naa Melquisedec yamabo ini jascaria.

7

Arati ibo-iboria Melquisedec yamabo

¹ Jabi Salem icanai ca yacata xo tsi rey Melquisedec yamabá yonapaoniquë. Jasca, Dios arati ibo-iboria naa joni ini quiha. Toatiyá tsi quiha jahuë joni bo ya Abraham yamabo nianahi caniquë, huéstima ca rey bo, jato soldado bo, tihi cabos pasomaha. Jato ja bëbocaquë tsi quiha Melquisedéc Abraham bëchaniquë bahi xo na. Bëchaxo tsi quiha Abraham ja shomahuaniquë arati ibo ja ini iqui na. ² Jatsi Melquisedec qui ofrenda, naa huéstí ca décima, naa ja bëboni ca jahuë bo quima ca décima Abrahám aniquë. Anomaria naa naa Melquisedec ini quiha. Noba joí tsi “Mëstë” ii quiha jahuë janë ra. Rey “Mëstë” ja quënahacani quiha. Jasca, “Rani-ranitiya” jahuë yaca quënahacani quiha, naa ja yonani cato. ³ Jasca, Melquisedec jahépa, jahuë jahéhua, jahuë naborëquë bo, jahuë chahitaxocobo, tihi cabos cahëyoiyamaqui noa. Jasca, ja coni bari, ja rësoni bari, tihi cabos cahëyoiyamaqui noa, naa Dios Baqué jascaria iquiina. I-ipaoxéhai ca arati ibo tsi xo naa iqui noa.

⁴ Jabi anomaria naa arati ibo Melquisedec iniquë. Jariapari tsi quiha ja qui ofrenda, naa huéstí ca décima noba naborëquëbo Abraham yamabá ani quiha toa rey bo bëboxo na. ⁵ Tsayacahuë. ¿Jahuë jimibo qui toa ofrenda Abraham yamabá ani? Ayamahi quiha, carayanaba arati ibo

Melquisedec ini quëshpi na. Jabi tocayamaniquë Abraham chahitaxocobo ofrenda bo aquí na. Jato jimiba arati ibo bo qui roha jato ofrenda bo ja acani quiha. Jabi jato jimibo qui, naa Leví icanaí ca maxo qui Moisés yoba ani quiha, ofrenda, naa huësti ca décima jato nohiria bo quima ja bicano Ibo bax na. ⁶ Jama, carayana Melquisedec ini quiha. Abraham jimibo ma quiha. Carayana ca ja ino ri tsi quiha jari ja qui Abrahám yamabá ofrenda aniquë ra, oquë-oquëria ca arati ibo ja ini iqui na.

Jaquirëquë quiha Melquisedéc Abraham yamabo shomahuaniquë. Jabi Dios parayamahai ca chani binish ca Abraham tsi xo naa. ⁷ Jasca, noba jahëpa Abraham yoi oquë-oquëria Melquisedec iniquë iquia. ¿Shomahuahacanish ca oquë-oquëriayamahi ni shomahuati ibo ra? ⁸ Jasca, noba Leví maxo ca arati ibo bo oquë-oquëria ca Melquisedec iniquë. Résoyocani quiha ra noba ofrenda bichi ca arati ibo bo. Jama, jari bëso ca Melquisedec nori ca yoahacaniquë. ⁹ Jasca, naa arati ibo-iboria Melquisedec qui noba Leví yoi yamabá ofrenda bo aniquë jaa ri iqui noa, naa noba arati ibo ba naborëquëbo. Ja qui ofrenda bo ja ani quiha, naa, noba ofrenda bo binish ca Leví yamabo pa. Melquisedec qui jahuë chahita Abraham yamabá ofrenda aquë tsi quiha Leví yamabá ani ca yoi jascaria iniquë toa ja acaina iqui noa. ¹⁰ Toatiyá tsi Melquisedéc Abraham bëchaquë tsi jari cohama Leví ini quiha. Jari Abraham coxëti ca chahita ja ini quiha. Ja tsi xo toa Melquisedec qui ofrenda bo noba Leví yoi aniquë iqui noa, jahuë chahita ja ini iqui na.

11 Jabi mato qui Moisés yamabá Dios yoba aniquë. Ja tahëxo tsi oquë-oquëria ca arati quinia ja nori ca quëscahuaqui mato rë. Mato nica-paricasquia. ¿Mato arati quiniá tsi nohiria bo mëstëhuariahacani? Jabi mato pi mëstëhuati mëtsa toa arati quinia iirohano tsi ¿jéniriaxo tsi Arati Ibo-iboria paxa ca, naa Melquisedec jasca ca Diós raani sa? Arati ibo-iboria Aarón oquë ca tsi xo naa arati ibo paxa cato iquia. **12** Jasca pi nohiria ba arati quinia rarinamahacano tsi rarinamahacaxëti xo toa jato arati yoba ri. Ratihi quiha yoba paxa cato. **13** Tsayacahuë. Tocajaniquë ra, Arati Ibo-iboria iti Cristo joniquë no. Toa arati quinia paxa ca ja chitahëhuani quiha. Jasca, johax tsi quiha Leví maxo quima ma ja iniquë, Judá maxo quima ja nori. Jabi altar xo tsi arati yonoco ayamapistiariapaoni quiha toa Judá maxo ra. **14** Jama, toa Judá maxo quima Cristo joni ca cahëqui jatiroha cabo. Jasca, toa Judá maxo qui arati yonoco Moisés yamabá ayamani quiha. Jaha tsi ratihi quiha Cristo yoba ra.

15 Jabi noqui bëroria tsi xo toa Diós anina. Jisiquiniquë Arati Ibo-iboria paxa cato, naa Melquisedec jasca cato. Jisiuihax toa quinia siri Jesu ratiniquë. **16** Jasca, maí ca arati ibo ba maxo quima ja joyamaniquë. Toca tsi ja coyamani quiha. Jama, naa Arati Ibo-iboria yonoco ja qui Diós aniquë, bëso-bësopaochai ca ja nori iqui na. Quëyohacatimaxëni ja ini quiha. **17** Jabi jasca ca yoahi quiha Quënëhacanish cabo ri:

“I-ipaohai ca Arati Ibo-iboria xo mia, Melquisedec yamaba chama jascaria ca jayahí na”

iquiina. ¹⁸ Jabi toa arati yoba siri yoba paxa ca Jesú ratimaniquë. Mahitsa, chamayama, toa jariapari ca quinia ini quiha. ¹⁹ Nohiria bo mëstëhuati mëtsama Moisés yoba ini quiha. Jama, toa yoba siri ratini quiha oquë-oquëria ca xabahamati quinia paxa cato. Naa quinia iqui tsí Dios qui basimati mëtsa xo noa jaboqui ra.

²⁰ Jasca, Arati Ibo-iboria Cristo manëquë tsí quiha “I-ipaohai ca Arati Ibo-iboria ixëqui mia ra” i jahuë Baqué qui Dios niquë. Jabi toca tsí arati ibo huëtsa bo qui Dios chaniyamani quiha, jato yonoco ja chitahëhuacaquë no. ²¹ Jama, Arati Ibo-iboria Jesu manëquë tsí quiha Dios nëcaniquë: “Noho jané tsí mia parayamaquia.

Rarinamahacatimaxëni xo noho shinana ra.
I-ipaohai ca Arati Ibo-iboria ixëqui mia ra”

i Jesu qui ja ni quiha. ²² Tsayacahuë. “Noho jané tsí mia parayamaquia” i jahuë Jesu qui Dios ni quiha. Toa Chani iqui tsí oquë-oquëria ca xabahamati quinia otohi quiha Jesu ra. Mahitsa ma xo ra. ²³ Jasca, huëstima ca arati ibo bo toa jariapari ca quinia jayaniquë, ja rëso-rësocanacani iqui na. Huësti arati Ibo siri rësoquë tsí ratini quiha huëtsa, jahuë yonoco rëtsaxëna. ²⁴ Jama, i-ipaoxëhi quiha Jesu ra. Jahuë iti ratiyamaxëhi quiha huëtsa ra. ²⁵ Ja tsí xo toa nohiria bo xabahamati mëtsaria xo Jesu ra. Narisyamahi quiha jahuë xabahamati chama ra, bëso-bësopaohai ca ja nori quëshpi na. Jatiroha ca Dios qui bëcanaibo mëbi-mëbipaohi quiha.

²⁶ ¿Jatsi tsayacanai? Jesu tsí xo toa oquë-oquëria ca arati ibo ra, naa noqui mëbiti cato. Yama xo jahuë jocha ra. Jasca, quësohacatimaxëniria xo.

Yama tsi xo toa yoi ca ja acana ra. Jochacanaibo quima ja aquëquëmahacani quiha. Jasca, oquë-oquëria ca iti ja qui acacani quiha mana. ²⁷ Jasca, noba maí ca arati ibo bo quirima xo. Jabi jatiroha ca barí tsi jahuëcara ca ofrenda Dios qui acani quiha noba arati ibo bo. Tocacani quiha jato jocha yoi, jato nohiria ba jocha, tihi cabو quëshpi na. Jama xo Cristo ra. Huësti ca ofrenda roha Dios qui ja aniquë ra, jamë yoi ja aniquë no, nati. ²⁸ Jasca, toa jariapari ca quiniá tsi chamayama ca jochahai ca arati ibo bo janahacaniquë nohiria bo mëbiti. Jama, oquë-oquëria ca Arati Ibo Diós janani quiha, “Noho jané tsi parayamaquia” i ja quë no. I-ipaohai ca oquëria ca Arati Ibo-iboria ca tsi xo naa ra.

8

Xabahamati quinia paxa ca abogado xo noba Jesucristo

¹ Jabi è yoacatsai ca tsi xo naa ra. Jaboqui mana, naa Chama-chamaxëniria ca Dios trono mënëcayá tsi tsaho xo Jesu ra. Toá xo noba Arati Ibo-iboria ra. Oquë-oquëria ca iti tsi xo toa ja jayahaina. ² Toa roa ca iti-itiria xo tsi noqui mëbiriah quiha. Naa maí ca iti-itiria ca oquë quiha. Jabi naa jabija ca iti-itiria roa ca Diós aniquë, joni bo nomari. ³ Jabi Dios qui ofrenda bo, tëpashacanish ca yohina bo, tihi cabو axëti xo noba maí ca arati ibo bo. Jato yonoco quiha. Jascaria tsi jahuëcara ofrenda jayati nori iniquë noba Arati Ibo-iboria Jesu ri Dios qui ati. ⁴ Mana xo tsi Dios qui jahuë ofrenda Jesú ani quiha. Maí ma xo noba Arati Ibo-iboria ra. Mana quiha. Jabi maí tsi irohapihi tsi Arati Ibo yoi ja

iyamaquë aquë iquia. Jama, noba maí ca nohiria bo bax Dios qui ofrenda bo ati ibo bo tsi xo toa Leví maxó ca arati ibo bo. Toa maxo quima ma xo Jesu ra. ⁵ Jasca, maí ca iti-itiria xo tsi yonococani quiha naa maí ca arati ibo bo. Jahuë jaria-jaria ma xo toa ja acanaina. Jasca, jahuë jaria-jaria ma xo toa jato iti-itiria ri. Macana xo tsi quiha jato arati iti-itiria planes, naa jahuë jaria-jaria Diós jismaniquë Moisés qui. Jatsi toa arati tapas Moisés anox pari no tsi Diós yobaniquë: “Macana ax tsi jatiroha ca mi jismahaca ca jaria-jaria mi ano ra” iquiina.

Jatsi tsayacahuë. Jahuë oquë-oquëria ca jaria tsi xo toa mana cato iquia. ⁶ Jasca, toa oquë-oquëria ca jaria Jesu qui acacaniquë ototi ra. Moisés yamabo, Leví maxo, tihi cabá otoni ca oquë-oquëria tsi xo toa Jesú otohaina. Jasca, oquë ca xabahamati quinia otohi quiha, oquë ca chaní tsi ja chitahëhuahacani iqui na.

⁷ Jabi toa jariapari ca xabahamati quinia pi oquë iirohano tsi ratiyamaquë aniquë toa quinia paxa cato. ⁸ Jama, Dios qui oquë-oquëriama ini quiha toa jariapari ca arati quinia. Toa quinia yoati tsi Dios nëcaniquë:

“Jaha bësocana.

Tsëquëxëhi quiha arati quinia paxa ca Chani ra. Toa barí tsi quiha Israél ca nohiria bo, Judá maxo, tihi cabo qui naa xabahamati quinia paxa ca Chani axëquia.

⁹ Jamërixëhi quiha naa xabahamati quinia Chani paxa cato; naa jato naborëquëbo qui ë ani ca chani jamëri cato.

Jabi toa jariapari ca xabahamati quinia Chani jato qui è aniquë, Egipto mai quima jato mëpixo na.

Toa Chani ja bicasyamacani quiha.

Jaha tsi jato è jisbërianiquë rë.

10 Jama, tobi xo toa xabahamati quinia ca Chani paxa cato, naa noho Israél ca nohiria bo qui è acaina.

Toa bari tsëquëno tsi jato shina qui noho yoba bo nanëxëquia.

Jato shina ó tsi toa yoba bo quënëxëquia, noho Chani ja shina-bënoyamacano iquish na.

Jatsi toa barí tsi jato Dios yoi ixëquia.

Jasca, noho nohiria yoi icaxëcani quiha jato ri.

11 Toatiyá tsi jahuë xatë yoi tiisimayamaxëhi quiha nohiria, éa ja cahëyoicaxëcanai iqui na.

Jasca, 'Ibo mi cahëti xo ra' iyamacaxëcani quiha éa yoi ja cahëcaxëcanai iqui na.

Toatiyá tsi éa cahëcaxëcani quiha nohiria bo tëquë, naa yonati bo, chama bo ri.

12 Toatiyá tsi jato jocha masaxëquia.

Masaxo tsi jato jocha bo shina-bënoxëquia ra"

nëa tsi Israél ca nohiria bo qui Dios nëcani quiha.

13 Jatsi nicaparicana. Toa Moisés arati quinia siri ratixëti nori ini quiha nohiria bo xabahamati quinia paxa cato i Dios ni quiha. Sirinani quiha toa jariapari ca arati quinia. Nati basima xo.

9

Mana ca arati quinia paxa cato

1 Jabi toa jariapari ca xabahamati quinia no tsayaparino. Yoba bo, arati jabi bo, arati iti, tahi cabio toa jariapari ca quinia jayaniquë. **2** Tobi ini

quiha jahuë arati tapasa. Tapas xara tsi quiha dos ca naquëtë bo iniquë. Toa jariapari ca naquëtë tsi quiha candelero, mesa, Dios qui acacani ca mapari, tihi cabو iniquë. “Arati iti” toa naquëtë quënahacani quiha. ³ Jatsi naquëtë huëtsa ó tsi, naa rotamë ca raiti oquëri ca iniquë toa Dios iti-itiria. Roa toa iti ini quiha. ⁴ Toa naquëtë tsi oro ca altar, incienso mëshati, Dios Chani jaya ca caja-cajaria, tihi cabو iniquë. Jabi oró tsi naa caja-cajaria rabahacani quiha. Jasca, jaxara ini quiha oro ca pitëxti, naa mana ax paquënish ca mapari jaya cato. Jasca, caja xara ini quiha Aarón yamaba coti jihui, naa nihipëhi joconi cato. Jasca, jaxara ini quiha toa dos ca maxax para bo, naa Dios yoba jayanish cabو. ⁵ Jatsi caja cacha nii iniquë ángeljisiria ca querubine bo, naa Dios iti obëso cabو. Jocha masahacahai ca iti maxëni ini quiha jato mëstë ca pëhi bo. Jabi toca tsi ja iniquë toa arati tapasá no. Yama xo xabaca têxë bo yoati rë.

⁶ Toca tsi quiha jatiroha ca jahuë bo janahacaniquë toa arati tapasá no. Jatsi jatiroha ca barí tsi quiha toa jariapari ca naquëtë qui arati ibo bo jiconiquë jato nohiria bo bax jato yonoco ati. ⁷ Jama, toa rotamë ca raiti oquëri ca naquëtë huëtsa qui jiconiquë toa arati ibo-iboria roha. Jatiroha ca barí tsi ja jicoyamani quiha. Xënipá ca huësti ca barí tsi quiha jamë tsi ja jiconiquë. Jicoxo tsi quiha Dios qui acacani ca jimi ja boniquë jahuë jocha, jahuë nohiria ba jocha, tihi cabو quëshpi na. ⁸ Toatiyá tsi toa iti-itiria roa ca qui jicotimaxëni nohiria bo iniquë. Roa quiha. Jabi Dios qui basimatimaxëni ja icani quiha rë. Dios qui no basimati mëtsanox pari no tsi toa jariapari ca arati

xobo, jahuë yoba bo, jahuë jabi bo, tihi cabotati huahacati nori iniquë ra. Tihi ca tsi noqui jismahi quiha Espíritu Santo. ⁹ Jabi jisti-jistiria roha tsi xo toa jariapari ca arati iti-itiria. Arati quinia paxa ca qui noqui mëtohi quiha ra. Jabi toa siri ca quiniá tsi ofrenda bo, tēpas-hacanish ca yohina bo, tihi cabotati Dios qui axo tsi quiha jari jato jocha nohiria bá shina-shinaniquë rë. Bahuëhacahama jato shina ini quiha rë. ¹⁰ Jabi Dios arati quinia paxa ca jonox pari no tsi noqui jénima ini quiha toa jabi bo, naa oriquiti, jénë ashimahaina, tihi cabotati. Jama, jaboqui niahacaxëti xo toa jabi bo iquia, xabahamatí quinia paxa ca joni iqui na.

¹¹ Joniquë noba Arati Ibo-iboria Jesucristo ra. Joxo tsi quiha noba arati quinia paxa ca ja chitahëhuaniquë. Toa quinia banahuaqui noa ra jaboqui. Jatsi nëa mai xo tsi jahuë yonoco jatihuahax tsi quiha mana ca oquë ca iti-itiria ca qui ja jiconiquë, naa joni bá acama ca qui. ¹² Jicoxo tsi quiha huësti roha tsi Dios iti-itiria qui Jesu jiconiquë. Jatini quiha jahuë yonoco ra. Jasca, jicopama tsi cabrito jimi, vaca baqué jimi, tihi cabotati ja boyamani quiha, naa maí ca arati ibo-iboriá boni jasca cato. Jama, jahuë jimi yoi ja boniquë ra. ¹³ Jabi toa jariapari ca arati quiniá tsi quiha cabrito jimi, vaca baqué jimi, mëshahaca ca vaca baqué tsistë, tihi cabá tsi nohiria bo ashimahacaniquë jato bahuëti. Toca tsi jato yoi ca mëbihacani quiha. ¹⁴ Jabi toatiyá tsi jénima pi toa jabi bo iirohano tsi ¿jaboqui oquë-oquëria iyamayamahi ni Cristó noqui mëbihaina, ja rësoni cató no? Espíritu Santó tsi Dios qui jamë ja aniquë ra. Oquëria ca ofrenda ja ini quiha. Jasca, jocha

yama ja ini quiha. Anomaria tsi xo toa no bax ja rësonina iquia. Ja tsi xo toa noba shina ó ca noqui rësomalai ca yoi ca jahuë bo bahuëti cato. Tocahi quiha jahuë jimi ra, bësohai ca Dios bax no bësono iquish na.

¹⁵ Jatsi tsayacahuë. Oquë ca xabahamati quinia paxa ca otohi quiha Jesu ra. Otopama tsi noqui, naa Diós quënani cabo bësopaoma-xëqui, jahëpa Diós yoani jascaria. Noqui xabahamati quinia paxa ca Ototi Ibo-iboria tsi xo naa ra, nohiria ba jocha quëshpi ja rësoni iqui na. Toca tsi toa jariapari ca xabahamati quinia namá ca jochacanaibo ja paquëmani quiha. ¹⁶ Nicaparicana. Nohiria ba jabi tsi xo toa testamento icanai ca papi huishahaina rësonox pari. Toca tsi jato jahuë bo tëquë acani quiha tsohuëcara qui. Nohiria ba jabi quiha. Jabi rësoparixëti quiha nohiria, jahuë jahuë bo acacanox pari no. ¿Rësojaha? Toa nicaqui noa. ¹⁷ Rësoyamapijano tsi mahitsa copiyama tsi xo toa ja quënëni ca papi, naa testamento cato. Chama yama. Jama, ja rësopino tsi chama jaya xo toa ja quënënina. Jaquirëquë jahuë jahuë bo bichi quiha nohiria. ¹⁸ Jascaria ca quiniá tsi yohina tëpas-hacani quiha toa jariapari ca xabahamati quinia chitahëhuahacanox pari no. Rësoti pari ini quiha yohina. ¹⁹ Jariapari tsi quiha nohiria bo qui Dios yoba tëquë Moisés yoaniquë. Yoaxo tsi quiha cabrito, vaca baqué, tihi cabو ja tëpasníquë. Rësoniquë yohina bo ra. Jaquirëquë jënëpaxa roi-hacakanish ca jimí tsi nohiria bo, Diós quënëhacani ca yoba bo, tihi cabو ja ashimaniquë. Lana shini, mëshi pistia, tihi cabá tsi jato ja ashimani quiha. ²⁰ Ashimahax tsi quiha ‘Naa jimí tsi chitahëxëhi

quiha Diós noqui xabahamati yoba ra” i nohiria bo qui ja niquë. ²¹ Jaquirëquë jato arati tapas ja ashimani quiha jimí no. Jasca, jaxara ca jahuë bo tēquë ja ashimani quiha. ²² Jabi jimí tsí ashima-hacaxëti nori iniquë toa jahuë bo tēquë. Jabi jimi yama tsí bahuëhacatimaxëni xo jocha ra.

Noba jocha masahi quiha Cristo jimi

²³ Jabi toca tsí quiha toa arati tapasá ca jahuë bo, arati ibo bo, nohiria bo, tihi cabó roahuahacaniquë yohina jimí no. Dios jaria-jaria ca jahuë bo jismanish ca jisti roha ini quiha toa jariapari ca arati quinia iquia. Jahuë jaria-jaria ma quiha. Jahuë jaria-jaria quinia tsí xo mana. Jahá tsí xo toa noba oquë-oquëria ca ofrenda ra. ²⁴ Jabi naa maí ca joni bá ani ca arati iti qui Cristo jicoyamani quiha, naipá ca yoi ca iti qui nori. Jahuë jaria-jaria ca qui ja jiconiquë ra. Toa mana ax no bax Dios bësojó tsí jisiquíhi quiha noqui mëbiti cato. ²⁵ Jicoxo tsí jamé Dios qui tēquëroha-atëquërohayamahi quiha, naa maí ca arati ibo bá Dios qui ofrenda bo aaroha-aarohani jascaria. Jatiroha ca xënipá tsí jato iti-itiria roa ca qui jicohi quiha jato arati ibo-iboria. Huéstima, naa tocanoma tsí yohina jimi bohi quiha. ²⁶ Jama, tocayamaniquë Cristo ra. Huéstima pi jicorohahi tsí huéstima tsí ja namëhacati nori iquë ani quiha, naa mai nëhohuahacanitiya rohari. Jama, huësti roha tsí Cristo jisiquiniquë, naa xaba rësó no. Nati jamé ja acai cató tsí quiha jocha chama quëyohi ja joniquë ra. ²⁷ Jasca, huësti tsí xo toa nohiria bo rësoxëhai ri. Jaquirëquë tsëquëxëhi quiha nohiria ba copiti bari iquia. ²⁸ Jascaria, huësti roha tsí

Cristo namëhacaniquë huëstima ca nohiria ba jocha mëbixëna. Jasca, jotëquëxëhi quiha manacanaibo bixëna, jocha bax namëhacatëquëti nomari.

10

¹ Jabi noba jaria-jaria tsi xo toa no bax Cristó acaina. Jahuë jaria-jaria ma xo toa noba jodioba yoba bo. Toa yoba bo tahëhx tsi quiha jatiroha ca xënipá tsi yohina bo tëpas-hacaniquë nohiria ba jocha quëshpi na. Jatihuahacayamani quiha toa yohina bo ja tëpascanaina. Yama jahuë rëso ini quiha. Jasca, toa jabí tsi masahacatimaxëni ini quiha toa Dios qui aracanaiba jocha ra. ² Jabi jato jocha pi masahacayoirohano tsi quiha jato shina ó ca yoi ca jahuë bo ja shina-bënoquë acaniquë iquia. Jatsi jatiquë ani quiha jocha quëshpi yohina bo ja tëpascanaina iquia. Jasca, yama jato shina ó ca yoi ca jahuë bo iquë ani quiha jato qui quësoti ra. ³ Jama, jatiroha ca xënipá tsi quiha yohina bo ja tëpascaniquë. Tëpasxo tsi jari jato jocha yoi ja shina-shinacani quiha. ⁴ Jabi cabrito jimi, vaca bënë jimi, tihi cabá tsi masahacatimaxëni xo nohiria ba jocha ra.

⁵ Ja tsi xo toa mai qui jopama tsi quiha Dios qui Cristo nëcaniquë:

“Tëpas-hacanish ca yohina bo, ofrenda bo, tihi cabo bicasyama xo mia ra.

Jama yora yoi ë bax mi shomahuaquë.

⁶ Nohiria ba jocha quëshpi bo tsi yohina bo pi tëpas-hacano tsi ja mëshahacacano tsi raniyamaqui mia.

⁷ Jatsi, ‘Nëá xo ëa, Diós.

Jaha mi quëëhai ca axëquia ra, naa mi libro ó ca quënëni ca jascaria”

nëa tsi Cristo nëcani quiha jahuë Jahëpa qui. ⁸ Jatsi tsayacahuë. “Tëpas-hacanish ca yohina bo, ofrenda bo, tihi cabو Diós bicasyamaniquë” ii quiha. Jasca, “Nohiria ba jocha quëshpi tëpas-hacanish ca yohina bo, mëshahacanish ca yohina bo, tihi cabو bicas-yama xo” i Cristo ni quiha. ⁹ Jatsi, “Nëá xo ëa, Diós. Jaha mi quëëhai ca axëquia ra” i ja ni quiha. Toca tsi quiha toa jariapari ca arati quinia Cristó jatihuaniquë. Ja ratini quiha. ¹⁰ Ratixo tsi quiha jahuë yora ja aniquë jocha quëshpi na. Huësti roha tsi jamë ja mëani quiha tëpas-hacati. Jatsi jatiniquë jocha quëshpi yohina bo ja tëpascanaina ra. Jaha tsi Dios shina Jesú aquë tsi quiha jocha quima no bahuëhacaniquë ra.

¹¹ Jabi jatiroha ca barí tsi jato yonoco aqui jodiboa arati ibo bo tēquë. Jocha quëshpi bo tsi yohina bo tëpasroha-tëpasrohacaní quiha. Jatiyamahi quiha toa ja tëpascanaina ra. Jasca, nohiria ba jocha masatimaxëniria tsi xo toa Dios qui ja acanana. ¹² Jama, huësti roha tsi quiha nohiria ba jocha quëshpi bo tsi jamë Cristó aniquë namëhacati. Atëquëyamahi quiha. Axo tsi quiha Dios mënëcayá tsi ja tsahoniquë yonaxëna. ¹³ Jaboqui manahi quiha tojo xo na. Jahari ja jonox pari no tsi ja namá tsi ja pasomaha cabو tēquë janaxëhi quiha Dios, yonahacati. ¹⁴ ¿Tsayacanai? Nohiria ba jocha quëshpi bo tsi huësti roha tsi ja namëhacaní quiha. Ja ini cató tsi jocha quima xabahamahacanish cabو tēquë ja oquëhuarianiquë ra. Jocha quima jato ja aquëquëpaomani quiha. ¹⁵ Jabi jabija tsi xo naa ë

quënëhaina iquia. Jascaria ca yoahi quiha Espíritu Santo ri:

16 “Chani paxa ca tsi xo naa jato qui ë acaina. Toa bari tsëquëno tsi jato shina qui noho yoba bo nanëxëquia” iquiina.

17 Jaquirëquë,
“Jato jocha bo shina-bënoxëquia ra”
i Espíritu Santo ni quiha. **18** ¿Tsayacanai? Nohiria ba jocha Diós shina-bënoniquë ra. Ja tsi xo toa jaboqui yohina bo tëpasyamaqui noa noba jocha quëshpi na. Mahitsa tsi xo toa acaina ra.

Dios qui no basimati xo

19 Jaboqui shomaria xo noa, ëbë xatë bá. Jaboqui Dios iti-itiria qui jicoti mëtsa xo noa, Jesu iniciatô no. **20** Jicoti quinia paxa ca tsi xo naa ra. Jaboqui yama tsi xo toa noqui quëtiahaina, naa arati xobó ca rotamë ca raiti jasca cato. Naa noqui bësomati quinia paxa ca Cristó japëcaniquë, namëhacati jahuë yora ja aniquë no. **21** Jatsi jaboqui Arati Ibo-iboria jaya xo noa ra. Noqui iglesiá ca chahahuacanaibo tëquë otohi quiha ra. **22** Ja iqui tsi Dios qui no basimati xo. Jahuë iti qui jicoti mëtsa xo noa ra, shina jia ca no jayahai iqui na. ¿Dios qui no chitimiyoiyama-yamani? ¿Jahuë baquë jimí tsi noba shina bahuëhacayamayamani? Jasca, ¿noba jocha masahacayamayamani? **23** Ja tsi xo toa Cristó noqui xabahamaxëhai ca ó pasouqui noa ra. Parayamahi quiha Dios iqui noa ra. “Mato shomahuariaxëquia” ¿i noqui ja yamayamani? **24** Jatsi no mëbinati xo, noiti, jia ca ati. **25** Arati chahahuacanaibo caticano tsi mato xobó tsi chitëyamacana. Jabi tocacani quiha huësti huësti cabo pë. Jama, chamahuanacana aranabëquiti.

Jabi tsëquëti basima xo Ibo bacahai ca bari ra. Ja iqui tsi oquë tsi no chamahuabëquinano iglesia qui cati.

²⁶ Jabi tobi xo toa Cristo quima casocanaibo rë. Jabija ca cahëhax tsi jari jochacani quiha, yoi ca ó quëëhi na. Nicaparicana. Cristo quima pi no bësoyoicasno tsi yama tsi xo toa noba jocha masahacati quinia huëtsa ra. Jasca, mahitsa tsi xo toa jato jocha quëshpi bo tsi yohina tëpas-haina ra. Jahuësti ca quinia tsi xo Cristo ra. ²⁷ Copiti bari ó roha pasohi quiha toa Cristo quima casocanaibo iquia. Dios nicamisxëniria cabo mëshahacahai ca shina-shinacaxëcani quiha. Raquëria tsi xo toa copi ra. ²⁸ Jabi Moisés tiya tsi quiha nohiria bo copihacaniquë jato jocha quëshpi na. Noixoma tsi Moisés yoba nicamissxëniria cabo namëhacani quiha, dos, tres, tihí cabó jato qui quësoniquë no. ²⁹ Jama, ¿jénahuariaxëhi ni Dios ra, jahuë Baquë nohiria shirahuaquë no? Oquë-oquëriaxëhi quiha jahuë copi ra. Tocapiquí tsi nohiria ba jocha masati Cristo jimi, Dios xabahamatí quinia, tihí cabó niahí quiha toca ca nohiria rë. Ja qui mahitsa xo. Jasca, noqui shomahuahai ca Espíritu Santo ocahuahi quiha rë. ¿Copihacayamayamaxëhi ni toca ca nohiria ra? ³⁰ Jatsi quiniacaxëcana. “Ea yoi tsi xo toa nohiria bo Copiti Ibo-iboria. Copihacaxëhi quiha jochacanaibo ra” ¿i Dios yamayamani? Jasca, “Jahuë nohiria bo copixëhi quiha Ibo Dios” ii quiha. ³¹ Jatsi quiniacaxëcahuë. Raquëria tsi xo toa bësohai ca chamaxëniria ca Dios copi bichiina iquia.

³² Jama, Dios huëa bixo tsi huëstima tsi ma tënë-tënëníquë Dios bax na iquia. Toa ma shina-

bënøyamano. Toatiyá tsi chahahuabëna cabø ma i-ipaoniquë. ³³ Jasca, toatiyá tsi nohiria bo bësojo ax tsi ma shirahuahacaniquë. Nohiria bá mato yosipaoni quiha. Jasca, tënémahacanish ca huëtsa bo ya ma niiniquë, jascaria tsi nohiria bá jato yosiniquë no. ³⁴ Jasca, cárcel qui namëhacanish ca chahahuacanaibo ma shina-shinaniquë. Jasca, mato jahuë bo Dios cahëyamacanaibá mëbiyoquë tsi quiha ma caxayamaniquë pa, oquë ca naama-naamapaoħai ca jahuë bo ó pasohi na. Tihi cabø tsi shinacana iquia ra. ³⁵ Tihi cabø shinapama tsi Jesu qui ma chitimihai ca janacayamano. Tobixëhi quiha mato copi-copi jiaria cato ra. ³⁶ Jatsi yosanayamacana. Dios shina ma ati xo ra. Tocapiquí tsi mato bax ja acatsai ca, naa ja yoani ca bixëqui mato ra. ³⁷ Jabi Dios tocani quiha Quënëhacanish cabø ó no:

“Méri tsi tanapistia roħano tsi joxëhi quiha joxëhai cato.

Bamayamaxëhi quiha.

³⁸ Ja jono tsi bësocaxëcani quiha ja qui chitimicanabo, naa mëstëhuahacahax ca nohiria bo.

Jama, tsohuëcara pi ë quima casono tsi ja qui raniyamaxëquia”

i Dios ni quiha. ³⁹ Jama, toa quëyohacaxëti ca casocanaibo ma xo noa ra. Noqui ri tsi xo toa xabahamahacaxëti cabø, naa Jesu qui chitiminish cabø ra.

¹ Chitimiquí tsijaha no pasohai ca bixëti cahëqui noa ra. “Tocaxëti xo” iqui noa ra, Dios Chani qui chitimihí na. ² Jabi chitimiyoiniquë noba naborëquébo ri. Ja chitimicanai ca iqui tsijato qui Dios rani-raniniquë.

³ Jabi Dios qui no chitimihai cató tsij Dios Chaní tsijatiroha ca nëhohuahacani ca cahëqui noa ra. No jisnoma cató tsijatiroha ca acacani quiha, naa noqui bëroria ca jahuë bo.

⁴ Chitimiyoiniquë Abel yamabo. Ja chitimihai cató tsij quiha ofrenda jia ca Dios qui Abél aniquë, naa jahuë rëquëmë Caín oquë cato. Ja iqui tsij mëstë ja tocahacaniquë, jahuë ofrenda qui Dios raniquë no. Jaboqui bësoyama ja no ri tsijari noqui bëso xo ja anina ra. Jari Dios qui ja chitimiyoini ca shinabénoyamaqui noa. Noba shina ó bëso xo ja anina iquia. Jasca, no tocaxëti xo noqui ri.

⁵ Chitimiyoiniquë Enoc yamabo ri. Ja chitimihai cató tsij Enoc mana Diós boniquë. Ja rësøyamani quiha. Ja yopahacaniquë, Diós bini iqui na. Jabi mana canox pari tsij quiha Enóc Dios ranihuaniquë. ⁶ Jasca pi Dios qui chitimiyamaquí tsij Dios ranihuayamapistiaria-xëqui noa, noqui ri. Jabi bëso xo Dios ra. Jia tsij mëracanaibo copixëhi quiha ra. Tihi ca tsij chahahuayoiti xo tsohuëcara ca Dios qui johai cato.

⁷ Chitimiyoiniquë Noé yamabo ri. Ja chitimihai cató tsij quiha Dios yoba-yobaria ja nicaniquë. Joxëhai ca jënë nicaxo tsij quiha Dios ja chahahuaniquë. Chahahuaxo tsij quiha barco jahëhuaxëniria ca ja aniquë, jahuë-na bo xabahamati. Ja ani cató tsij janyama toa chahahuayamacanaibo ini nori ca ja jismani

quiha. Toca tsi mëstë Noé toca hacaniquë, Dios qui ja chitimihai cató no.

⁸ Jatsi chitimiyoiniquë Abraham yamabo ri. “Mai huëtsa qui cata” i ja qui Dios quë tsi quiha ja caniquë ra Dios qui chitimihai na. Jahuë mai jisbëria tsi quiha jahuë quinia ja cahëyamaniquë, Diós ja qui acasni ca mai qui caquí na. ⁹ Dios qui chitimihai tsi toa carayana ca mai tsi ja racaracaniquë. Shishohai ca jascaria ja ini quiha. Tapasá roha tsi quiha ja raca-racaniquë. Jasca, toca tsi racani quiha Isaac yamabo, Jacob yamabo ri. Dios Chani ja bicani quiha jato ri, naa Abrahám Dios Chani bini jascaria. ¹⁰ Toca tsi Abrahám racaracapaoni quiha oquë ca yaca ó pasohi na. Diós acai ca yacata, naa naamapaohai ca yaca ó ja quëëni quiha.

¹¹ Jatsi Dios qui chitimiyoiniquë Sara yamabo ri. Ja chitimihai ca iqui tsi tohoyati mëtsa ja iniquë, sirixëni ja iquë ri. Jatsi baqué ja comaniquë ra. Diós parayamani ca Sará cahëni quiha. ¹² Ja iqui tsi Abraham yamabo quima, naa rësopaimaria inish ca quima tihiria ca nohiria bëcaniquë ra. Tocanoma xo jahuë chahitaxocobo iquia. Naipá ca huishti bo, ia quëmapó ca mashënë, tihi ca jascaria ca xo.

¹³ Jabi Dios qui chitimipama tsi quiha naa nohiria tëqué rësyoniquë, naa jato qui Diós ani ca Chani jatihuahacanox pari no. Basi xo tsi quiha Diós jato qui yoani ca jahuë bo jatihuahacaxëti nori ó ja pasocaniquë. “Maí ca carayana ca bohicanaibo roha xo noa. Noba racati yoi ma xo naa mai ra” i jaca ni quiha. ¹⁴ Jabi jato iti yoi mëramëracani quiha toca ca chanicanaibo ra. ¹⁵ Jato mai

yoi jisbëria tsi quiha jahari ja bocasyama-caniquë. Tsayacahuë. Jato mai pi ó quëérohahi tsi jahari ja bocaquë aniquë iquia. ¹⁶ Jama, oquë ca mai ó ja quëécaniquë, naa mana ca mai. Ja tsi xo toa bérabiyamahi quiha Dios, jato Dios quënahacati, jato bax yaca-yacaria yoi ca ja shomahuani quëshpi na.

¹⁷ Jasca, Abraham yamabo Diós tanamaquë tsi quiha jia tsi Dios yoba ja nicaniquë, ja qui chitimíquí na. Dios qui jahuë baquë yoi ja aniquë tëpas-hacati. Jahuë baquë yoi tëpas-paimaria naa Dios Chani nicanish ca joni ini quiha. ¹⁸ Tsayacahuë. Toa huësti ca baquë yoi tëpasti ja iniquë ra, “Mi bax huëstima ca chahitaxocobo saihuaxëqui mi baquë” i ja qui Dios niquë no ri. ¹⁹ Jabi jahuë baquë Isaac tëpas-rohapiquí tsi jahuë baquë bësotëquëmati chama Diós jayani ca ja cahëni quiha. Rësoti jahuë baquë nori ca ó ja pasoni quiha. Jama, jahari Abraham yamabo qui jahuë baquë Diós aniquë ra. Bësotëquëmahaca-nish ca jascaria jahuë baquë iniquë iqui noa.

²⁰ Jasca, Dios qui chitimiyoiniquë Isaac yamabo ri. Chitimiquí tsi quiha jahuë baquë bo, naa Jacob, Esaú, tihi cabó bax Isaac bëhoxníquë, Diós jato shomahuaxëno iquish na. ²¹ Jasca, chitimiquí tsi quiha José baquë bo bax Jacob yamabo bëhoxníquë, Diós jato shomahuaxëno iquish na. Rësonox pari tsi quiha nii tsi jato bax ja bëhoxníquë jahuë coti jihui rëso quëpi. ²² Jasca, rësonox pari tsi quiha “Egipto mai jisbëriaxëhi quiha Israél ca nohiria bo” i José niquë, Dios qui ja chitimini iqui na. Jasca, jahuë jimibo ja yobaniquë jahuë xao bo ja bocano, Egipto ja jisbëriarohacaxëcaquë no. Toá

tsi ja maihuahacacasyamani quiha.

²³ Jasca, chitimiyoiniquë Moisés yamaba nabori. Dios qui chitimiquí tsi quiha tres ca oxé no tsi jato cobëna ca baquë ja jonëcaniquë. Toa Egipto rey qui ja raquëyamacaniquë, oquë-oquëria ca jato baquë ini ca jisi na.

²⁴ Jatsi shinahacax tsi quiha Dios qui Moisés yamabo chitiminiquë jaa ri. Ja qui yoi ini quiha toa “Egipto rey jahini baquë” ja quënahacahaina.

²⁵ Ja qui oquë ini quiha toa Dios nohiria bo ya ja tënë-tënëhaina. Ranihua-hai ca janacahai ca jocha quima ja casoniquë jato bëta xo tënëxëna. ²⁶ Ja qui oquë-oquëria ini quiha toa joxëhai ca Xabahamati Ibo bax ja tënëmahacahaina ra. Rëquë ca joxëhai ca copi ó ja pasoni quiha. Ja tsi xo toa ja qui yoi toa Egipto ca copixëni ca jahuë bo ini quiha.

²⁷ Jaquirëquë Egipto mai Moisés jisbërianiquë Dios qui chitimiquí na. Jisbëria tsi quiha toa chamaxëniria ca rey qui Moisés raquëyamaniquë. Jahari ja cacasyamani quiha jisnoma ca Dios ja jisni iqui na. ²⁸ Dios qui chitimiquí tsi quiha toa pascua fiesta Moisés chitahëhuaniquë. Egipto ca mai jisbërianox pari tsi jimí tsi jato xobó ca caiti bo ja ashimacaniquë, Diós raani ca Namëti Angél jato jariapari ca baquë motsayamano iquish na.

²⁹ Jisbëria tsi quiha Ia Shini Israél ca nohiria bá shitaniquë, Dios qui chitimiquí na. Mai shiná toa napata ini quiha. Jama, nëachiyoni quiha toa shitacasnish ca Egipto bo tëquë, jasca ca tanahi na.

³⁰ Jatsi yaca Jericó ax tsi quiha chitimiyoiniquë Israél ca nohiria bo ri. Siete bari no tsi toa yacata

panëhua ja tëamëcaniquë. Dios qui ja chitimiyocani iqui tsi poxoniquë toa panëhua ra.

31 Dios qui chitimiyoiniquë toa yacatá ca joni mëtsaxëniria ca carayana ca Rahab yamabo ri. Toa barí tsi quiha Dios nicamisxëniria cabo ya ja quëyohacayamaniquë, jia tsi toa jotamiscanai ca Israél ca joni bo ja joihuani iqui na.

32 Jabi tobi ini quiha huëstima ca Dios qui chitiminish cabo ra. Narisqui xabaca rë jatiroha cabo yoati. Tobi quiha Gedeón, Barac, Sansón. Tobi quiha Jefté, David, Samuel, Dios Chani yoanish cabo. Tihi cabo Dios qui chitimiyoiniquë. **33** Dios qui chitimihí tsi quiha chamaxëni ca país ca nohiria bo bëboti mëtsa ja icaniquë. Jia ini quiha toa ja acanina. Jatsi Diós jato shomahuaniquë rëquë jato ja yoani jascaria. Dios qui Daniel chitimini iqui tsi japëquétimaxëni toa cama bo ini quiha, pixëna. **34** Chihí tsi quëyohaca-timaxëni huëtsa bo ini quiha. Saipí tsi acacatimaxëni Dios Chani yoanish cabo ini quiha. Coshinariani quiha toa coshiyama ca nohiria bo ra. Raquëhaxma tsi ja nianacani quiha. Carayanaba soldado bo ja bëbocani quiha. **35** Jasca, chitimiyoiniquë jato yoxa bo ri. Chitimicano tsi quiha jato bax jató-na bo bësotëquëmahacaniquë.

Rësoniquë huëtsa bo tënëmahacahax na. Ja paquëmahacacanai ca oquë ini quiha ja rësocanaina Ibo bax na. Oquë ca bësohai ca ó ja pasocani quiha, bësotëquëhax na. **36** Huëtsa bo maihuahacaniquë. Huëtsa bo rashahacaniquë. Huëtsa bo nëxahacaniquë. Huëtsa bo preso qui nanëhacaniquë. **37** Huëtsa bo namëhacaniquë

maxaxá no. Rësquëhatí tsi quiha huëtsa bo yëjëhacacaniquë. Saipí tsi quiha huëtsa bo namëhacaniquë. Xobo yama huëtsa bo iniquë. Yohina bichi sahuëtí tsi ja bohocaniquë. Parata yama ja icaniquë. Ja tënë-tënëcani quiha. Yosihacani quiha huëtsa bo. ³⁸ Yoiria ja icani ca Dios cahëyamacanaibá quëscahuani quiha, jato oquë-oquëria jaca nori. Paxahitsi xabaca, macabo, maiquini bo, tihí cabó qui racahi ja bocaniquë. ³⁹ Jabi Dios qui ja chitimicaquë tsi quiha jato qui Dios raniniquë. Jama, Diós jato bax acasni ca jahuë bo jari ja biyamacani quiha toatiyá no. ⁴⁰ Jabi oquë ca iti jato bax acatsi quiha. Jasca, noqui rëquë Diós jato shomahuacasyamani quiha. No shomahuahacabëquiyoxti xo ra.

12

Jesucristo no banahuaxëti xo

¹ Jabi noqui tëamë jascaria tsi xo toa Dios qui chitimiyoinish cabó. No bësocanai ca tsayacani quiha ra. Ja tsi xo toa noqui quëtiahai ca jahuë bo, naa noqui tsamicatsai ca jocha no niaxëti xo. Niaxo tsi jabanacanaibo jascaria tsi Dios yonoco no ariaxëti xo bëbocasquí na. No yosanayamano. ² Rëquë ca Jesu qui no tsayaxëti xo. Ja tsi xo toa noba Rëquëniniti Ibo-iboria. Noqui Tiisimati Ibo-iboria ca tsi xo naa ra. Jabi Dios qui ja chitimiyoini quiha jaa ri. Bërabiria toa cruzó tsi ja rësohai ini quiha. Jama, bërabihaxma tsi cruz qui ja cani quiha, rëquë ca ranihuahai ca jahuë bo tsayahí na. Jaboqui Dios mënëcayá tsi tsaho xo ra. Toa xo tsi yonahi quiha.

³ Jesu tënëni ca shinacahuë. Anomaria ini quiha toa ja qui jochahuaxëni cabو caxahaina ra. Ja yosanayamani quiha. Jabi toca tsi shinapihi tsi yosanayamaxëqui mato ri. Toca tsi cosihuahacaxëqui mato iquia. ⁴ Jabi iriama tsi xo toa ma tënë-tënëhaina iquia. Jocha pasomaha nianapama tsi ¿namëhacahi ni mato pa? Iyamaqui mato ra. ⁵ Tonia mato qui Dios chanini ca ma shina-bënoniquë iquia. Xocobo qui jahëpa chanihai jascaria tsi xo toa ja nëcanina.

“Mato yoi ca quëshpi tsi Ibobá mato copino tsi chahahuacana, noho baquë.

Mato ja raahano tsi yosanayamacana.

⁶ Jabi jatiroha cabو, naa jahuë-na bo tëquë jabi-huahi quiha Ibo ra.

Jasca, jatiroha ca jahuë baquë bo, naa ja bichii cabو rashahi quiha ra”

ii quiha. ⁷ Jatsi yosanayamacana ma tënëquë no. Jëníma tsi xo toa ma tënëhaina iquia. Toca tsi mato oquëhuaxëhi quiha mato jahëpa Dios, jahuë baquë bo ma nori iqui na. Jabi yama tsi xo toa jahuë baquë yoi jabihuayamahai ca jahëpa ra. Jato baquë bo jabihuacani quiha jahëpa bo tëquë iquia. ⁸ Jabi toca pi Diós mato jabihuayamarohano tsi ¿jënhuariahax jahuë baquë bo ma iquë ana? Yoma bo roha ma iquë aquë iquia. ⁹ Jabi tobi xo noba maí ca jahëpa bo. Noqui ja rashacano tsi ¿mëri tsi jato chahahuayamayamahi ni noa ra? Jatsi noba maí ca jahëpa bo chahahuaquí tsi oquë tsi noba mana ca Jahëpa no chahahuayoixëti xo iquia, bëso-bësoxëna. ¹⁰ Jabi no shinahanox pari no tsi noba maí ca jahëpa bá noqui rasha-paoniquë. Jato qui yoi ca pi no aquë tsi noqui ja

copipaoni quiha. Jascaria tsi noqui copihi quiha noba mana ca Jahëpa ri noqui mëbicatsi na. Noqui jabihuahi quiha, jahuë mëstëxëniria ca jabi no xatënano iquish na. ¹¹ Jabi tanapistiarohano tsi cohuë xo noa, no copihacaquë no. Noqui yoi tsi xo toa noqui ja rashacanaina. Jama, jaquirëquë mëstëxëniria ca jabi jayaxëqui noa ra. Oquë tsi bësoxëhi quiha toa jabihuahacahax cato iquia.

Dios yoba nicamis-haina

¹² Quiniacaxëcahuë. Mato ó ca chamayama ca rëquë bocasyamacanaibo chamahuacana. Mato ó ca mëmë-mëmëcanabo coshihuacana. ¹³ Jatsi rëquë Dios quinia ó tsi bocahuë. Jasca, toa quinia rohahuacana chamayama ca chitimicanaibo bax na, ja paquëyamacano iquish na. Ja chamanacano ra.

¹⁴ Jasca, jatiroha ca joni bo ya jia tsi rabënabëquiti ó quëëcana. Jasca, mëstëxëni ca jabi ó quëëcana. Jabi Ibo jisyamacaxëcani quiha toa mëstëhuahacahax ca jabi jayama cabo. ¹⁵ Jasca, mëbinacana, Dios shomahuahai ca quima tsohuëcaracá mato casomayamano. Jasca, quiniacaxëcahuë mato xërëquë tsi pahëria ca jascaria ca nohiria shinahayamano. Shinahaxo tsi mato chahahuacanaibo yosicaxëcani quiha pë jato sëmë no. Anoma quiha. ¹⁶ Quiniacaxëcahuë. Chotamissxëniria ca tsohuëcara ma manëyamano ra. Maí ca jahuë bo shinamissxëniria ca, naa Esaú ini jasca ca manëyamacana. Huësti ca piti quëshpi tsi jahuë rëquëmë chama, naa jahuë jahëpa jahuë bo ibohuati chama ja inianiquë jahuë noma qui. Anoma ini quiha toa ja anina

iquia. Mahitsa toa ibohuati chama ini ca ja quëscahuani quiha. ¹⁷ Jaquirëquë toa ibohuati chama jahari ja bicasniquë. Binoma ja ini quiha. Jatsi ara-arapama tsi jahuë jahëpa ja bënariani quiha shomahuahacati. Jahuë jahëpa shina rarinamatimaxëni ja ini quiha. Toca tsi jahuë xaba ja nianiquë pë.

¹⁸ Jatsi quiniacaxëcahuë. Chitimihai cató roha tsi Dios cahëpiqui noa ra. Mamëhacatima-xëni ca jisnoma ca Dios jahuë bo qui chitimiqui noa. Tocama ini quiha toa jariapari ca arati quinia jahuë bo. Moisés tiyá tsi quiha Maca Sinaí ca ririhai ca chihi, jahuë chëquë, jahuë tsëmo, toá ca xotohai ca yoshini, tihí cabó noba naborëquëbá jisniquë jato béró no. ¹⁹ Toá ca trompeta pacotsa, Dios joi-joiria, tihí cabó ja nicacaniquë jato pahoquí no. Nicaxo tsi Dios ja bënacani quiha pasiti. Raquëria toa joi ini quiha. ²⁰ Jasca, raquëria iniquë Dios yoba ri, naa “Acacaxëti xo toa tsahuëcara ca naa maca motsati cato. Acacaxëti xo motsahai ca chaxpa bo ri” i Dios ni quiha toatiyá no. ²¹ Raquëria ini quiha toa ja tsayacanai ri. Ja tsi xo toa “Raquëhi tsi mémë-mémëquia rë” i Moisés ni quiha.

²² Jama, Dios iti-itiria, naa Maca Sion icanai ca qui basimati mëtsa xo mato ra. Noba bësohai ca Dios yaca-yacaria tsi xo naa ra. Mana ca Jerusalén quiha. Jasca, jahá ca ángel tirixëni cabó, ²³ iglesiá ca chahahuacanaibo yoi bo, naa mana ca quënëhacani ca janë jaya cabó, tihí cabó qui basimati mëtsa xo mato ra. Jasca, Dios, naa jatiroha ca nohiria bo copiti ibo-iboria qui basimati mëtsa xo mato ra. Jasca, mana ca mëstëhuahacanish ca chahahuacanaiba shina bo qui basimati mëtsa xo

mato ra. ²⁴Jasca, tobi Jesu, naa noba xabahamati quinia paxa ca ototi ibo. Ja qui ri basimati mëtsa xo mato ra. Jabi toa arati quinia paxa ca chitahëhuahacani quiha jahuë ashimahai ca jimí no. Tëpas-hacanish ca Abel jimi oquë quiha. Nohiria bo xabahamati mëtsa xo ra. Jabi tihi cabو qui basimati mëtsa xo mato jaboqui ra.

²⁵Jatsi quiniacaxëcahuë. Mato qui Dios chanino tsi nicacana. Jabi Dios chani Moisés yamabá yoaquë tsi quiha nicayamaniquë toa nohiria bo rë. Ja iqui tsi Diós jato copiniquë. Ja paxayamacani quiha. Jatsi, ¿jënhuariahax noqui chanihai ca mana ca Dios quima no paxana, ja quima casohi na? ²⁶Moisés tiyá tsi quiha toa mai Dios joí yajohaniquë ra. Jaha bësopa. “Naa mai yajohatëquëxëquia. Jasca, toa barí tsi mai, naipá ca jahuë bo, tihi cabو tëquë yajohaxëquia ra” ii quiha Dios. Parayamahi quiha. ²⁷Jatsi toa barí tsi jatiroha ca acacani ca jahuë bo yajohaxëqui Dios ra. Yajohaxo tsi jatiroha ca yoi ca mëbixëhi quiha. Jatsi chitëxëhi quiha toa yajohacatimaxëni ca jahuë bo roha, naa Ibobá yonahaina. ²⁸Jabi yajohacatimaxëni tsi xo toa ja yonahaina ra. Jasca, noqui ri jahuë chama axëhi quiha Dios, no yonano noqui ri. Ja iqui tsi no rani-ranixëti xo. Jasca, jia tsi Dios qui no araxëti xo jahuë chama yoi cahëhi na. ²⁹Quëyohai ca chihi jascaria tsi xo noba Dios ra.

13

Dios ranihuati quinia

¹Mabë xatë bo noi-noicana. Noiti jënëyamacana ra. ²Jasca, mato bëroma ca xatë bo oriñuacana

mato qui ja shishocaquë no. Cahëxoma tsi quiha ¿ángel bo noba naborëquébá orihuayamayamani?

³ Jasca, presó ca xatë bo shinacana, naa jato bëta ma iquiria. Jasca, yosihacacanaibo mëbicana, jato bëta tënëquí ri.

⁴ Jabi ahui ya jobonati tsi xo jénima; huëtsa ya jobonahai ca tsi xo anomra. Jabi chotamisxëniria cabo copixéhi quiha Dios. Jasca, ahui niacanaibo, bënë niacanaibo, tihi cabo copixéhi quiha.

⁵ Parata ó quëémisyamacana ra. Mato jahuë bo ya ranicana, “Mato jisbëriayamaxéquia” i Dios ni quëshpi na. Jasca, “Mato otoxéquia” i noqui ja ni quiha ra. ⁶ Ja tsi xo toa raquëhaxma tsi nëcaqui noa: “Ea mëbi-mëbiriaxéhi quiha noho Ibo ra.

Jatsi raquëyamaxéquia.

¿Jénahuariaxo joni bá ëa yosihuana ra?” iquiina.

⁷ Jasca, mato rëquëniniti ibo bo, naa Dios Chani mato tiisimanish cabo shinacana. Dios bax ja acacani ca jahuë bo shinacana. Shinahax tsi jato jabi jia ca jascacana chitimihi na.

⁸ Jasca, rarinatingmaxëni xo Jesucristo ra. Jatiroha ca bari jaharisi tsi xo, jaboqui, huëaquë, xëni huëtsá no. ⁹ Ja iqui tsi jamëri ca chaní tsi janyama mëpihacayamacana, naa piti yoati na. Oquë tsi xo toa Dios noihai cató tsi chamahuahacahaina iquia. Noba piti yoi tsi xo toa ra. Jama, tobi xo toa piti yoba mahitsa ca banahuacanaibo. Toca ca yobá tsi mëbihacapistiayamariacaxécani quiha iquia.

¹⁰ Jabi altar jaya xo noa, noqui Cristo banahuacanaibo ri, naa Jesu acacani ca crúz. Ja tsi xo toa noqui chamahuahaina, piti yoi ja nomari. ¹¹ Jabi toa jodioba quiniá tsi yohina tēpas-hi quiha arati ibo-iboria. Axo tsi toa iti-itiria roa ca qui jahuë

jimi bohi quiha nohiria ba jocha quëshpi na. Jatsi yaca cacha ca nabiri xo tsi toa tēpas-hacanish ca yohina yora bo mëshahi quiha. ¹² Jascaria tsi yaca cacha xo Jesú tënëníquë jaa ri, jahuë jímí tsi jato jocha quima nohiria bo bahuëxëna. ¹³ Jatsi noba mahitsa ca yoba bo, jabi bo, tihi cabو no jisbëriano Jesu qui caxëna. Caxo tsi ja bérabihai ca no xatënanو noqui ri. ¹⁴ Jabi naa maí tsi yama tsi xo noba racati-racatiria ra. Noba mana ca iti-itiria ó quëéqui noa naa rëquë cato. ¹⁵ Jatsi Jesucristó tsi jia tsi Dios no ocahuano iquia, noba janá no. Dios qui no acai ca ofrenda quiha. Jasca, noba janá tsi Dios oquë nohiria huëtsa bo no cahëmati xo. ¹⁶ Jasca, jia ca ati shina-bënoyamacana. Huëtsa bo mëbicana. Tihi cabو tsi xo toa Dios no ranihuahai ca ofrenda bo iquia. Tēpas-hacanish ca yohina bo ó quëéyamahi quiha.

¹⁷ Jasca, mato rëquëninicanaibo nicacana. Mato pi ja yobacano tsi nicacana. Jia tsi mato shina ó bësocani quiha ra. Jabi Dios qui jatiroha ca jahuë bo ja bërohuacaxëcanai ca iqui tsi anomaria tsi xo toa mato ó ja bësocanaina. Jatsi jato yoba pi ma banahuano tsi ranixo tsi jato yonoco acaxëcani quiha. Jama, jato yoba pi ma nicayamano tsi cohuëcaxëcani quiha. Tocapimano tsi *çjënhuariaxo* mato ja mëbicana ra?

¹⁸ No bax bëhoxcana. Jaboqui yama tsi xo toa noba shina ó ca jahuë bo noqui quësohaina iquia. Jatiroha cató tsi jia ca roha acasqui noa. ¹⁹ Jasca, Dios qui bëhoxcana, mëri tsi jahari mato qui è jono.

Joihuahaina

²⁰ Jabi noba Jesucristo Diós bësotëquëmaniquë ra. Ja ini iqui tsi no noho Bësoti Ibo-iboria ja manëni quiha. Jasca, jahuë jimí tsi toa i-ipaoħai ca xabahamati quinia paxa ca chitahëhuahacani quiha. ²¹ Jatsi nohiria bo ranihuahai ca Diós mato shomahuano, jia tsi jahuë shina ma ano iquish na. Jahuë Jesucristó tsi noqui ja jabihuano ra ja qui jia ca iti. Jasca, Jesucristo ocahuahacano ra. Iquë. Amén.

²² Jabi têtëcariama xo naa ë quënëhana, ëbë xatë bá. Jia tsi naa chani ma nicano ra. ²³ Jasca, preso quima Timoteo paquëmahacahi-taquë ra. Mëri pi ja jono tsi bëxëquia mato qui ë shishoquë no. ²⁴ Mato rëquëninicanaibo, toá ca chahahuacanaibo, tihi cabu joihuaquia. Jasca, mato joihuahi quiha nëá ca Italia maí ca xatë bo ri. ²⁵ Diós mato têquë shomahuano.

**Dios Chani
New Testament in Chácobo (BL:cao:Chácobo)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chácobo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chácobo [cao], Bolivia

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chácobo

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
137aab31-418b-5455-a1a5-99b889cb7cfc